

سۇئال

پاتىھە سۇرىسىنىڭ ئەھمىيىتى ۋە پەزىلەتلىرى نېمىلەردىن ئىبارەت؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

پاتىھە سۇرىسى بولسا زور ئەھمىيەتلىك ۋە كۆپ پەزىلەتلىك سۈرە بولۇپ ئۇنىڭ پەزىلەتلىرىدىن:

– پاتىھە سۇرىسى نامازنىڭ ئاساسلىق بىر رۇكنىدۇر، پاتىھە سۇرىسى ئوقۇمىغان كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولمايدۇ. ئۇ يادە ئىبنى سابىت رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن نەقىل قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «پاتىھە سۇرىسى ئوقۇمىغان كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولمايدۇ». [ئىمام بۇخارى رىۋايىتى 756- ھەدىس ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى 394- ھەدىسلەر].

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىس نامازدا پاتىھە سۇرىسى ئوقۇشنىڭ ۋاجىپ ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ، چۈنكى بۇ سۈرىنى ئوقۇش تەيىن بولدى، پاتىھە سۇرىسىنى بىلمىگەن كىشىلەردىن باشقىلار، بۇ سۈرىنىڭ ئورنىغا باشقا سۈرىنى ئوقۇسا توغرا بولمايدۇ. بۇ ئىمام مالىك، ئىمام شافىئىي ۋە ساھابىلار، تابىئىنلار ۋە ئۇلاردىن كىيىنكى كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارىشىدۇر.

– پاتىھە سۇرىسى قۇرئان كەرىمدىكى ئەڭ پەزىلەتلىك سۈرىدۇر. ئىمام تىرمىزىي ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن نەقىل قىلغان سەھىھ ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇ بەي ئىبنى كەئەب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا: «مېنىڭ ساڭا تەۋراتتىمۇ، ئىنجىلدىمۇ، زەبۇردىمۇ ۋە پۇرئاندىمۇ ئۇنىڭ ئوخشىشى نازىل بولمىغان بىر سۈرىنى ئۆگىتىپ قويسىمىنى ياقىتۇرامسەن؟» دېدى، ئۇ ھەئە، ياقىتۇرىمەن ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «نامازدا قايسى سۈرىنى ئوقۇيسەن؟ دېدى، ئۇ: پاتىھە سۇرىسىنى ئوقۇيمەن دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مېنىڭ جېنىم قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەم! تەۋراتتىمۇ، ئىنجىلدىمۇ، زەبۇردىمۇ ۋە پۇرئاندىمۇ بۇ سۈرىنىڭ ئوخشىشى نازىل بولمىدى» دېدى. [شەيخ ئەلبانى بۇ ھەدىسنى سەھىھ دەپ تىرمىزىينىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈردى].

– ھەقىقەتەن بۇ نامازدا تەكرارلىنىپ تۇرىدىغان يەتتە ئايەتتۇر. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «(نامازدا) تەكرارلىنىپ

تۇرىدىغان يەتتە ئايەتنى (يەنى سۈرە فاتىھەنى) ۋە ئۇلۇغ قۇرئاننى ھەقىقەتەن ساڭا ئاتا قىلدۇق.» [سۈرە ھىجر 7-ئايەت].

ئىمام بۇخارى ئەبى سەئىد ئىبنى مۇئەللا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن نەقىل قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «مەن مەسچىتتىن چىقىشتىن ئىلگىرى ساڭا قۇرئاندىكى ئەڭ كاتتا بىر سۈرىنى ئۆگىتىپ قويمەن» دېدى، ئۇ كىشى مۇنداق دەيدۇ: ئاندىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مېنىڭ قولۇمنى تۇتۇپ مەسچىتتىن چىقىشقا تەمشەلگەندە، مەن: ماڭا قۇرئان كەرىمدىكى كاتتا سۈرىدىن بىرنى ئۆگىتىپ قويمەن دېگەنتىلە؟ دېسەم، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «ئەلھەمدۇ لىللاھى رەببىل ئالەمىن، ئۇ نامازدا تەكرارلىنىپ تۇرىدىغان يەتتە ئايەتتۇر، ۋە ماڭا بېرىلگەن كاتتا قۇرئاندۇر» دېدى.

ھاپىز ئىبنى ھەجەر مۇنداق دەيدۇ: "بۇ سۈرىنىڭ "تەكرار ئوقۇلىدىغان" دېگەن ئاتىلىشى توغرىسىدا ئىختىلاپ بار، بەزىلەر: بۇ سۈرە نامازنىڭ ھەر رەكئىتىدە ئوقۇلىدىغانلىقى ئۈچۈندۇر دەيدۇ. بەزىلەر: بۇ سۈرە بىلەن ئاللاھ تائالاغا مەدھىيە ئوقۇلىدىغانلىقى ئۈچۈندۇر دەيدۇ، بەزىلەر: بۇ سۈرىنىڭ مۇشۇ ئۈممەتكە ئايرىپ نازىل قىلىنغانلىقى، بۇنىڭدىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرگە نازىل قىلىنمىغانلىقى ئۈچۈندۇر دەيدۇ".

– ھەقىقەتەن بۇ سۈرە: ئاللاھ تائالانى مەدھىيەلەش بىلەن ھەمدە– سانا ئېيتىش، ئاللاھنى ئۇلۇغلاش، ئاللاھنى يەككە– يېگانە بىلىش بىلەن بىرگە ۋەسىلە قىلىشنىڭ ئارىسىنى بىرلەشتۈرگەن. ئاندىن مۇھىم تەلەپ، ئۇتۇق ۋە رىغبەت توغرىسىدا كەلگەن بولۇپ، ئۇ بولسىمۇ ئىككى ۋەسىلەدىن كېيىن ھىدايەتنى سوراشتۇر، بۇنىڭ بىلەن دۇئا قىلىنسا ئىجابەتكە ئەڭ يېقىندۇر. [مەدارجۇس سالىكىن "1-توم 24-بەت].

– ھەقىقەتەن ئۇ سۈرى ئۆزىنىڭ قىسقا بولماقلىقى بىلەن تۇرۇقلۇق تەۋھىدنىڭ ئۈچ تۈرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئۇ بولسىمۇ: ئاللاھنى پەرۋەردىگارلىقتا بىر بىلىش، ئىلاھلىقتا بىر بىلىش ۋە ئىسىم– سۈپەتلەردە بىر بىلىشتىن ئىبارەتتۇر. [مەدارجۇس سالىكىن "1-توم 24-27-بەت].

– ھەقىقەتەن بۇ سۈرە ماددى ۋە مەنىۋىي شىپالىقنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئىبنى قەيىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ھەقىقەتەن بۇ سۈرە قەلب شىپالىقنى مۇكەممەل شەكىلدە ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، قەلبنىڭ ئىللەتلىك ۋە كېسەل بولۇشى ئىككى ئەسلىنىڭ ئۈستىگە بولىدۇ: "ئىلىمنىڭ بۇزۇلۇشى ۋە نىيەت – مەقسەتنىڭ بۇزۇلۇشى، بۇ ئىككى بۇزۇلۇشنىڭ ئۈستىگە ئازغۇنلۇق ۋە غەزەپتىن ئىبارەت ئىككى جان ئالغۇچى قاتىل شەكىللىنىدۇ، ئازغۇنلۇق بولسا، ئىلىمنىڭ بۇزۇلغانلىقىنىڭ نەتىجىسىدۇر، غەزەپلىنىش بولسا، نىيەت – مەقسەتنىڭ بۇزۇلغانلىقىنىڭ نەتىجىسىدۇر، بۇ ئىككى كېسەللىك بارلىق قەلب كېسەللىكلىرىنىڭ تۇتقىچىدۇر، توغرا يول تېپىش بولسا، ئازغۇنلۇق كېسىلىدىن شىپا تېپىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ھىدايەتنى سورا ش توغرىسىدىكى سوئال، ھەر بىر مۇسۇلمانغا پەرز بولغان دۇئادۇر. بۇ دۇئانى قىلىش بەك زۆرۈر ۋە ئۇ كىشىنىڭ تەلەپ قىلىنغان ھىدايەتكە بەك ئېھتىياجلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ كىشىنىڭ بۇ دۇئانى كېچە– كۈندۈز ۋە ھەممە نامازلاردا ئوقۇشى مۇھىمدۇر، مۇشۇ سوئالدىن باشقىسى بۇنىڭ ئورنىدا تۇرالمىدۇ.

«(رەببىمىز) ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز ۋە سەندىنلا ياردەم تىلەيمىز» دېگەن تەلەپنى بىلىش، تونۇش، ۋە ئەمەل قىلىش ئومۇمەن قەلبىنىڭ ۋە نىيەت-مەقسەتنىڭ بۇزۇلۇشىدىن ئىبارەت كېسەللىكتىن شىپا تېپىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

بۇ سۈرىنىڭ بەدەندىكى كېسەللىكلەردىن شىپالىق تېپىشنى ئۆز ئىچىگە ئېلىشنى ھەدىستە بايان قىلغان، تىببى قائىدە ئىسپاتلىغان ۋە ئەمەلنى تەجرىبە بىلدۈرگەن دەلىللەر بىلەن بايان قىلىمىز.

ھەدىستە بايان قىلىنغان دەلىللەر: ئەبۇ مەتە ۋە ۋەككىل ناچىينىڭ ئەبۇ سەئىدىل خۇدەرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان سەھىھ ھەدىسىدە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىدىن بىر بۆلۈك كىشىلەر ئەرەبلەرنىڭ بىر مەھەللىسىدىن ئۆتكەن.... دەپ بۇنىڭدا پاتىھە سۈرىسى بىلەن رۇقىيە دۇئاسى ئوقۇغانلىقى توغرىسىدىكى ھەدىسنى بايان قىلىپ، ئاندىن مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىس يىلان چېقىۋالغان كىشىگە پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش بىلەن ئۇ كىشىنىڭ شىپا تاپقانلىقى ۋە بۇنىڭ بىلەن باشقا ئىلاجلاردىن بىھاجەت بولغانلىقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

"ئۇ مەھەللىدىكى كىشىلەرنىڭ بۇنى قوبۇل قىلىشقا لايىق بولمىغانلىقى ياكى ئۇلارنىڭ مۇسۇلمان بولمىغانلىقى ياكى ئۇلارنىڭ بېخىل بولغانلىقى سەۋەبلىك بولغان تۇرسا، ئەگەر بۇنى قوبۇل قىلىشقا لايىق بولغان بولسا قانداق بولار ئىدى؟!". [مەدارىجۇس سالىكىن 1-توم 52-55-بەتلەر].

ئاندىن مۇنداق دەيدۇ: "مەن بىر ۋاقىتتا تۇيۇقسىز بىر ئاغرىققا دۇچ كەلدىم، ھېچ ھەرىكەت قىلالمىغىلى تاس قالدىم، بۇ ئەھۋال تاۋاپ قىلىۋاتقان ۋە باشقا پائالىيەتلەرنى قىلىۋاتقاندا يۈز بەردى، مەن دەرھال پاتىھە سۈرىسى ئوقۇپ ئاغرىغان ئورۇننى سىلىدىم، شۇنىڭ بىلەن مەندىن خۇددى ئېغىر تاش چۈشۈپ كەتكەندەك بولدى، بۇنى بىر قانچە قېتىم تەجرىبە قىلدىم، مەن بىر ئىستاك زەمزم سۈيىنى ئىلىپ، ئۇنىڭغا پاتىھە سۈرىسىنى بىر قانچە قېتىم ئوقۇپ، ئىچسەم، ئۇنىڭ بىلەن ئىلگىرى باشقا ھەر قانداق بىر ئىلاج ئىچكەندە تاپمىغان بىر كۈچ، مەنپەئەت قىلغانلىقىنى ھېس قىلىمەن". [مەدارىجۇس سالىكىن 1-توم 58-بەت].

– ئۇ سۈرە ئىلگىرىكى دىن، شەرىئەت ئەھلىدىن بولغان باتىللارنىڭ ۋە مۇشۇ ئۈممەتتىن بولغان بىدئەت ئەھلى ۋە ئازغۇنلارنىڭ ھەممىسىگە رەددىيە بېرىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ ئومۇمى ۋە تەپسىلى بولغان ئىككى يول بىلەن بىلىنىدۇ، بۇنىڭ چۈشەندۈرۈلۈشى:

توغرا يول دېگەن، ھەقىقەتنى تونۇش، تاللاش، ئۇنى ئۈستۈن قىلىش، ياخشى كۆرۈش، ئۇنىڭغا بويسۇنۇش، ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىش، ۋە ئۇنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارشى ئىمكانىيىتى يەتكەنچە جىھاد قىلىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ھەق دېگەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆز، ئەمەللىرى ۋە ساھابىلەرنىڭ شۇ بويۇنچە قىلغان ئىش-ھەرىكەتلىرى، ئاللاھ تائالانىڭ ئىسىم، سۈپەتلىرى، بىرلىكى، بۇيرۇق، چەكلىمىلىرى، رەھمەت ۋە ئازابلىرى بايىدا ۋە ئاللاھنىڭ تەرىپىگە

ئىلگىرلىگۈچىلەرنىڭ ئورنى - مەرتىۋىسى بولغان ئىماننىڭ ھەقىقىتىنى بىلىش ۋە ئەمەل قىلىشتىن ئىبارەت بولۇپ، بۇنىڭ ھەممىسى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە بويسۇنۇش بىلەن بولىدۇ. ["مەدارىجۇس سالىكىن" 1-توم 58-بەت].

- ھەقىقەتەن پاتىھە سۈرىسى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان بارلىق كىتابلارنىڭ مەنىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ["مەدارىجۇس سالىكىن" 1-توم 74-بەت].

- پاتىھە سۈرىسى ئەڭ مەنپەئەتلىك بولغان دۇئانى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئىسلام پېشقاسى ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مەن ئويلىنىپ باقتىم، ئەڭ مەنپەئەتلىك دۇئا بولسا، ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن ياردەم سوراش بولۇپ، ئۇنى پاتىھە سۈرىسىدىكى «(رەببىمىز) ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز ۋە سەندىنلا ياردەم تىلەيمىز» دېگەن ئايەتتە كۆردۈم. ["مەدارىجۇس سالىكىن" 1-توم 78-بەت].

ئومۇمەن: پاتىھە سۈرىسى ئىككى دۇئادىكى بەخت-سائادەت ۋە بارلىق ياخشىلىقنىڭ ئاچقۇچىدۇر.

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "پاتىھە سۈرىسى، قۇرئاننىڭ مەنبىيى، نامازدا تەكرار ئوقۇلىدىغان يەتتە ئايەت، مۇكەممەل شىپا ۋە ئىلاج، تولۇق رۇقىيە، بايلىق ۋە ئۇتۇقنىڭ ئاچقۇچى، كۈچ-قۇۋۋەتنى ساقلىغۇچى، غەم، قايغۇ، قورقۇنچ ۋە نارامسىزلىقنى يوق قىلغۇچى بولۇپ، بۇ ئۇ سۈرىنىڭ مىقدارىنى بىلگۈچى، ھەقىقىنى ئادا قىلغۇچى، گۈزەل شەكىلدە كېسەللىك ئورنىغا قويغۇچى، ئۇنىڭ شىپالىق يولىنى بىلگۈچى، ئۇنىڭ بىلەن ئىلاج قىلغۇچى ۋە بۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن بولغان سىرىنى بىلگەن كىشى ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ.

بەزى ساھابىلار شۇنداق ئىشقا ئۇچرىغاندا، بۇ سۈرە بىلەن يىلان چېقىۋالغان كىشىگە رۇقىيە دۇئاسى ئوقۇدى، شۇ ۋاقىتتا ئۇ كىشى بۇنىڭ بىلەن شىپا تاپتى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ ساھابىغا: «پاتىھە سۈرىسىنىڭ رۇقىيە دۇئاسى ئىكەنلىكىنى قانداق بىلىدىك؟» دېدى.

ئاللاھنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قىلىشىغا ئېرىشكەن، ئىلىم-مەرىپەت بىلەن كۆزى-دىلى نۇرلانغان كىشى بۇ سۈرىنىڭ سىر-ئەسرارلىرى، بۇ سۈرە ئۆز ئىچىگە ئالغان تەۋھىد، ئاللاھنىڭ زاتىنى، ئىسىم-سۈپەتلىرىنى ۋە ئىش-ھەرىكەتلىرىنى بىلىش، شەرىئەتنى، تەقدىرنى، قىيامەتنى بىلىش، ئاللاھنىڭ ئىلاھلىقى، پەرۋەردىگارىلىقىنى بىلىش، تەۋەككۈل قىلىش، ئىشلىرىنى بۇيرۇق قولىدا بولغان، بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئۇنىڭغا خاس بولغان، ھەممە ياخشىلىق ئۇنىڭ قولىدا بولغان، ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا قايتىدىغان زاتقا تاپشۇرۇشى كېرەك بولىدۇ، ئىككى دۇئادىكى بەخت-سائادەتنىڭ ئەسلى بولغان ھىدايەتنى تەلەپ قىلىشتا ئۇنىڭغا ئېھتىياجلىق بولىدۇ، بۇ سۈرىنىڭ مەنالىرىنىڭ ئىككى دۇئالىق مەنپەئەتنى جەلىپ قىلىش ۋە بۇزۇقچىلىرىدىن ساقلىنىشقا باغلىغانلىقىنى بىلىدۇ، تولۇق مۇتلەق ئاقىۋەت ۋە مۇكەممەل نېمەت ئۇ سۈرىگە باغلىنىدۇ ۋە ئۇنى ئەمەللىشىشنى تەقەززا قىلىدۇ. بۇ سۈرە ئۇ كىشىنى كۆپلىگەن ئىلاج ۋە رۇقىيەلەردىن بىھاجەت قىلىدۇ. شۇنداقلا ياخشىلىق ئىشلىرىنىڭ ئىچىلىشى، يامانلىق ۋە ئۇنىڭ سەۋەپلىرىنىڭ توسىلىشىغا سەۋەپ بولىدۇ. ["زادىل مىئاد" 4-توم 318-بەت].

ئاللاھ تائالاھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.